

Postanowienie z dnia 23 października 2000 r.

III SW 70/00

Warunkiem koniecznym dopisania do spisu wyborców w dniu głosowania obywatela polskiego stale zamieszkującego za granicą (art. 39a pkt 3 ustawy z dnia 27 września 1990 r. o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej - jednolity tekst: Dz.U. z 2000 r. Nr 47, poz. 544) jest posiadanie ważnego polskiego paszportu.

Przewodniczący: SSN Walerian Sanetra, Sędziowie SN: Beata Gudowska, Katarzyna Gonera (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 23 października 2000 r. na posiedzeniu niejawnym sprawy z protestu Krystyny K.-K. przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej

p o s t a n o w i ł:

pozostawić protest bez dalszego biegu.

U z a s a d n i e n i e

Pismem z dnia 6 października 2000 r. Krystyna K.-K. przebywająca w Norwegii wniosła skierowane do Państwowej Komisji Wyborczej „zażalenie w związku z mającymi się odbyć 8/X.00 wyborami na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej”. Pismo to, nadane w norweskim urzędzie pocztowym w dniu 6 października 2000 r. na adres Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej w Oslo, wpłynęło w dniu 9 października 2000 r. do Wydziału Konsularnego tejże Ambasady, który potraktował je jako protest przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej i przesłał do Sądu Najwyższego, informując jednocześnie, że składająca protest nie posiada ważnego polskiego paszportu. W swoim piśmie Krystyna K.-K. zakwestionowała przepisy obowiązującej „ordynacji wyborczej” uzależniające umieszczenie w spisie wyborców obywatela polskiego przebywającego na stałe za granicą od posiadania przez niego

ważnego polskiego paszportu. Twierdziła, że chociaż posiada polskie obywatelstwo nie została „umieszczona na liście głosujących” (tj. wpisana do sporządzonego przez konsula spisu wyborców), przez co została pozbawiona prawa udziału w głosowaniu w wyborach prezydenckich w dniu 8 października 2000 r., a to oznacza pozbawienie jej najistotniejszego prawa wynikającego z obywatelstwa polskiego. Twierdziła również, że przebywa w Norwegii na stałe od 1973 r. jako żona obywatela norweskiego, nie zrzekła się jednak obywatelstwa polskiego. Przyznała, że została poinformowana przez Wydział Konsularny Ambasady RP w Oslo, iż nie została wpisana do spisu wyborców, ponieważ jej konsularny paszport stracił ważność i nie posiada wiarygodnego dowodu stwierdzającego posiadanie polskiego obywatelstwa.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 129 ust. 2 Konstytucji RP wyborcy przysługuje prawo zgłoszenia do Sądu Najwyższego protestu przeciwko ważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej na zasadach określonych w ustawie. Zasady te regulują przepisy art. 72 i 73 ustawy z dnia 27 września 1990 r. o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (jednolity tekst: Dz.U. z 2000 r. Nr 47, poz. 544, zwanej dalej ustawą), przy czym zgodnie z art. 74 ust. 1 ustawy Sąd Najwyższy pozostawia bez dalszego biegu protest wniesiony przez osobę do tego nieuprawnioną w myśl art. 72 ust. 2 lub niespełniającą warunków określonych w art. 73 ustawy.

Zgodnie z art. 73 ust. 1 ustawy protest wnosi się na piśmie do Sądu Najwyższego nie później niż w ciągu 3 dni od podania wyników wyborów do publicznej wiadomości przez Państwową Komisję Wyborczą, a nadanie w tym terminie protestu w polskim urzędzie pocztowym jest równoznaczne z wniesieniem go do Sądu Najwyższego. Zgodnie z art. 73 ust. 2 ustawy w odniesieniu do wyborcy przebywającego za granicą wymóg wniesienia protestu w terminie uważa się za spełniony, jeżeli protest został w tym czasie złożony właściwemu terytorialnie konsulowi.

Termin do złożenia protestu rozpoczyna bieg od podania wyników wyborów do publicznej wiadomości przez Państwową Komisję Wyborczą, a więc od obwieszczenia przez tę Komisję, kto został wybrany na Prezydenta Rzeczypospolitej. Protest może być bowiem skierowany tylko przeciwko wyborowi konkretnej osoby na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Państwowa Komisja Wyborcza podała wyniki wyborów do publicznej wiadomości 9 października 2000 r. o godz. 21⁰⁰, tymczasem w

rozpoznawanej sprawie protest Krystyny K.-K. wpłynął do Wydziału Konsularnego Ambasady RP w Oslo 9 października 2000 r. przed obwieszczeniem przez Komisję, kto został wybrany na Prezydenta. Jak wynika z uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 23 października 1995 r., III SW 8/95 (OSNAPiUS 1995 nr 24, poz. 304), mającej moc zasady prawnej, która w tym zakresie zachowała aktualność, termin do wniesienia protestu przeciwko wyborowi Prezydenta określony w art. 73 ust. 1 ustawy rozpoczyna bieg następnego dnia po dniu podania przez Państwową Komisję Wyborczą do publicznej wiadomości obwieszczenia o wyniku wyborów. Protest wniesiony w dniu 9 października 2000 r. jest zatem przedwczesny jako złożony przed oficjalnym obwieszczeniem wyniku wyborów. Oznacza to, że protest ten należało pozostawić bez dalszego biegu na podstawie art. 74 ust. 1 ustawy, ponieważ nie spełnia on warunków określonych w art. 73 ust. 1 ustawy.

Przepis art. 72 ust. 2 ustawy stanowi, że protest może wnieść wyborca, który w dniu wyborów był umieszczony w spisie wyborców w jednym z obwodów głosowania. Nie jest zatem uprawniona do wniesienia protestu osoba, która w dniu wyborów nie była umieszczona w spisie wyborców w żadnym z obwodów głosowania, nawet jeżeli będąc obywatelem polskim miała prawo wybierania określone w art. 2 ustawy. Z kolei przepis art. 73 ust. 2 zdanie drugie ustawy stanowi, że wyborca przebywający za granicą obowiązany jest dołączyć do protestu zawiadomienie o ustanowieniu swojego pełnomocnika zamieszkałego w kraju lub pełnomocnika do doręczeń zamieszkałego w kraju, pod rygorem pozostawienia protestu bez biegu.

Jeżeli nawet protest Krystyny K.-K. zostałby wniesiony w terminie określonym w art. 73 ust. 1 ustawy, chociaż faktycznie sporządzono go i wysłano pocztą w dniu 6 października 2000 r., a więc przed dniem wyborów (dniem głosowania), konsulowi zaś złożono go przed dniem podania wyników wyborów do wiadomości publicznej przez Państwową Komisję Wyborczą, to protest ten należałoby pozostawić bez dalszego biegu jako wniesiony przez osobę nieuprawnioną i ponadto niespełniający warunku określonego w art. 73 ust. 2 zdanie drugie ustawy.

Ustawa reguluje tryb sporządzania spisów wyborców oraz przewiduje środki prawne realizowania przez obywatela prawa do umieszczenia go w takim spisie. Zgodnie z art. 36 ust. 1 wyborcy przebywający za granicą i posiadający ważne polskie paszporty wpisywani są do spisu wyborców sporządzanego przez właściwego terytorialnie konsula. W przypadku pominięcia w spisie wyborców osoba zainteresowana może wnieść reklamację w trybie określonym w art. 38 i 39 ustawy. Zgodnie z

art. 39 ust. 3 ustawy reklamacje w sprawach spisu wyborców dotyczącego osób przebywających za granicą rozpatruje konsul. Decyzja podjęta przez konsula w takiej sprawie jest ostateczna.

Jak wynika z pisma Wydziału Konsularnego Ambasady RP w Oslo Krystyna K.-K. została pominięta w spisie wyborców, ponieważ nie posiadała ważnego polskiego paszportu. Z pisma zainteresowanej - potraktowanego przez Wydział Konsularny jako protest przeciwko wyborowi Prezydenta - nie wynika, czy zainteresowana wyczerpała tryb reklamacyjny przewidziany w art. 38 i 39 ust. 3 ustawy. Jeżeli trybu tego nie wyczerpała, mogła wziąć udział w wyborach tylko w przypadku dopisania jej przez obwodową komisję wyborczą w dniu głosowania do spisu wyborców w sposób określony w art. 39a pkt 3 ustawy. Warunkiem koniecznym dopisania do spisu wyborców w tym trybie jest jednak posiadanie przez obywatela polskiego stale zamieszkującego za granicą ważnego polskiego paszportu. Składająca protest nie podważa stanowiska konsula co do tego, że nie posiada ważnego polskiego paszportu, kwestionuje natomiast samą regulację ustawową – zawartą w ustawie o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej - uzależniającą umieszczenie obywatela polskiego stale przebywającego za granicą w spisie wyborców w jednym z obwodów głosowania od posiadania przez niego ważnego polskiego paszportu.

Skoro wnosząca protest nie była umieszczona w dniu wyborów w spisie wyborców, nie jest osobą uprawnioną do wniesienia protestu (art. 72 ust. 2 ustawy). Ponadto nie dołączyła do protestu zawiadomienia o ustanowieniu swojego pełnomocnika lub pełnomocnika do doręczeń zamieszkałego w kraju (art. 73 ust. 2 ustawy), co sprawia, że jej protest nie spełnia wymogów ustawowych.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 74 ust. 1 ustawy o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

=====